

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Црнегорину на годину 12 перпера, на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње по франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Предлаже се прима само у годишњим и полугодишњим роковима и долаже у напред.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, Journal Officiel, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, Cettigne, Montenegro.



L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an. La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Претплата се шаље само Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње.

Донеси се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.

Одласи се шаљу Администрацији и наплаћују се за сваку ријеч или број до пет цифара из петит слова по 4 пара, гармона слова 6 пара; црцера слова 8 пара — за три пута, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. Осим напријед изнешење цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 30 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија.

Издаје суботом

Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићевић

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Вел. Краљ Господар отпутовао је ономад на кратко вријеме у Никшић.

О држању Италије

Лондонски „Тајмс“ пише:

„Италијански народ и његови државници у овоме часу осјећају одговорност одлуке, како ти оне, која ће трајно и дубоко утицати на судбину и на политику краљевине.

Та је одлука неминовна пошљедица непристанка Италије, да слиједи Њемачку и Аустрију у рат агресивни.

Признајући, да је Италија, нападајући тројном савезу, обезбјеђавала себе од Аустрије, „Тајмс“ наставља: Често у конфликту политичком, а вазда у конфликту моралном, двије савезнице су се понашале као да један дан морају бити непријатељице. Натиједање на Балкану, борба око Арбаније, превласт на Јадранском Мору, репресивна политика бечка према Тријенту и Трсту, аустријска бирократска кампања против Италијана у Далмацији, горке незаборавне успомене аустријске власти у Италији подржавали су овај дух антагонизма између двије државе. Да себе обезбједи, Италија је добро чинила да остане у тројном савезу, док је обезбјеђавао мир. Али тај уговор није се односио ни словом ни духом на освајачки рат. Једна демократска држава као Италија не може раме уз раме са двије антидемократске царевине ратовати против републиканске Француске и либералне Инглеске. Италија не може учествовати у уништавању Србије и Црне Горе, како би хтјела Аустрија. Краљица Италије је кћерка Краља Црне Горе, и Италија добро зна, да би успјех аустријског оружја можда за вазда поништио њезину наду, да сачува слободу на Јадранском мору. Најпослије, Италија зна, да јој Њемачка и Аустрија неће никад опростити садашњу неутралност.

Па лондонски лист овако завршује:

„Неутралитет може изгледати политика опортунa и искрена. Али сиомињане Берлинског Конгреса, с ког се Италија повратила руку чистих али празних, може јотакнути мисао, да не остане далеко од садашње борбе, и да не интервенира кад ће бити одвећ касно“.

А париски „Пти Журнал“ доноси чланак из пера бившег француског министра иностраних дјела Пишона о истом предмету, у коме се између осталог вели:

„С једнодушним одобравањем свих савјесних, италијанска влада одбила је учествовање у одговорности за касапницу, што ће бити посљедица њемачких планова. То сасвим природно држање изазива гњев злочинаца, који оптужују Италију као издајницу и пријете јој. Али је народ италијански довољно горд да буде независан, и довољно снажан у своје праву, да остане непоколебив на ту вику“.

Па овако завршује:

„Ништа не би било противније интересима и традицијама Италије него кад би она припомогла једној Сили, која може бити једини њезин натијецатељ и противник. Не изгледа да ће народ тако смотрен и вјеран великим успоменама своје историје, учинити такву лудост. Француска Инглеска и Русија природне су савезнице Италије, и интереси њихови се потпуно слажу: оне морају наћи формулу, која се може без одлагања у живот увести“.

Њемачка најезда

Под овим насловом „Петерб. Газета“ доноси уводни чланак који слиједи:

Руске војне и дипломатске кругове није изненадила објава рата Германије Русији. Већ је одавно било познато, да је Вилхелм II. одлучио да отпочне рат против Русије 1915. За овај рат је сакуљан онај ратни фонд, у који се покушало улагати порез и иностраних поданика, који имају добара у њемачкој царевини. Још се не зна зашто је Вилхелм II отпочео рат против Русије годину раније него ли су претполагали његови генерали. Очеvidно на берлинске руководеће кругове произвео је силни утицај таква, што су инострани дипломати дознали тајну о предстојећем великом рату 1915. Бојећи се да ће сусједи предузети све сходне мјере унапријед, Германија је ријешила да сада удари на Русију и Француску. Што се Германија позивље на Србију и на руско подржавање Србије — Србија је само изговор а не узрок рата.

Напад на Русију и на Србију био је ријешен концем маја текуће године на састанку Вилхелма II са аустријским престолонаследником Францом Фердинандом и главних командата њемачке и аустријске армије генерала Молткеа и Хецендорфа. Рат се имао објавити 1. августа, и да није било атентата на Франца Фердинанда у Босни. Треба имати на уму, да је Франц Фердинанд припрељао велике маневре у Босни и Галицији у току јуна и јулија, и под изговором маневра била је извршена мобилизација аустро-угарске војске, па за тим би се инсценирао какав конфликт и т. д. То је све било удешено на поменутом састанку у Конпишту двије недеље прије убиства Франца Фердинанда, те су одма били позвани резервисти аустријске војске из Америке и Аустралије.

Дакле рат је био неизбежан. Њемци су га жељели, уображавајући себи да ће завладати читавим шаром земаљским. Жеђа освајачка била је захватила Вилхелма II и његове аустријске васале, као некад Атилу и Наполеона.

Назад по вијека Аустрија је изумила свијет својом неблагодарношћу, заузевши непријатељски положај против Русије за вријеме кримског рата, ма да је мало прије тога руска војска снасла Хабзбуршки дом од угарске револуције.

Сада показује своју црну неблагодарност Германија, која је назад сто година била ослобођена цијеном двадесет и двије хиљаде руских живота, који ту пали у знаме-

нитој битци код Лајпцига, која је ријешила судбину Наполеонову.

Русија је у XVIII. вијеку створила Прусију, а у XIX. спасла. И сада у знак благодарности Прусија на сръе да разбјеги Русију.

Али се замисао берлинска неће остварити, нити се може остварити. Русија, руски народ за себе ће постојати. Извори силе руске су огромни. На крају крајева ми ћемо побједити непријатеља као што смо га вазда побјеђивали.

Овдашње Енглеско Посланство примило је од своје владе ову окружницу о стању Енглеских ратних операција до 19. августа:

Од дана објаве рата Енглеска је флота служила за безбједност експедиционе војске. Искрцавање у Француској довршено је у потпуном реду и без икаквих губитака 18 августа.

Улога морнарице у Атланском Окејану и по другим морима, да обезбједи трговачке путеве, најбоље је документована фактом, да су јучер код „Лојдиса“ (друштва за осјегурање трговине морем) пале таксе за ратни ризик на 40%, док су таксе за осјегурање преноса робе из Средизменог Мора у ма које Енглеско пристаниште снижене за 30%.

Њемачка флота изван Балтичког Мора принуђена је да се држи у пристаништима. Енглеска је трговина готово нормална, док је њемачка поморска трговина парализована.

Једини је губитак у томе, што је експлозијом мине потонула лака крстарица „Амфион“ иза како је потопила њемачки брод за постављање мина „Кенигин Лује“.

Једна подморска њемачка лађа потопљена је у Сјеверном Мору.

Њемачке се трупе распостире на сјеверу од непосредног сусједства Базела и кроз Лијеж до једног положаја у Белгији на истоку Анверсе и у близини холандске границе.

До сада се није могла добити једна слика о операцијама због одбране Лијежа, која је одгодила намишљену офанзиву њемачке преко ријеке Мезе.

Тврђаве Лијежа још су неповријеђене. То је омогућило уредну мобилизацију и концентрацију француске армије и енглесте експедиционе војске.

Њемачке су трупе пријешле ријеку Мезу над и испод Лијежа задобивајући споро према западу мало терена, али њихово напредовање задржавају Белгијанци.

На југу гдје изгледа да је њемачка војска у дефанзиви, Французи напредују на дугој линији у Елзасу и Лорену, гдје су заузели велики простор, пошто су у неколико битака одбацили непријатељске трупе.

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 5. августа, Начелник среза Кључког телеграмом од 4. ов. мј. јавља: Јучер цио дан и данас била је са наше стране припрема и размјештај јединица. Јуче у шест и по часова у вече отпочела је на цијелом фронту с наше стране топовска и пушчана ватра. Аустријанци не одговарају. Око 8 часова наша ар-

тиљерија отпочела да туче Адакале. Према извјештају стражара појавила се је ватра на мјесту, гдје су биле двије аустријске лађе. Изгледа да оне горе. Артиљерија у Текији дјејствује. Батерије сакривене на Адакале уђукане су. У данашњем телеграму јавља даље: Борба је вођена, на цијелом фронту текијског одсјека. Дјејствовање артиљерије силно је. Између аустријске обале и Адакале упућене су двије њихове лађе. Урошена је жељезничка станица код Оршаве. Фабрика гаса на обали око осам часова порушена, а штек оршавски упаљен. Пјешадија у опкопима на обали пред Оршавом тучена је успјешно. Ватра гранатска и шрапнелска запалила је источни дио вароши. Ватра је брзо локализована. Острво Градина тучено је јаким ватром. Лађе и шлепови, уз исту обалу сакривени, јако су оштећени. Јутрос је отворена ватра на Градину и источни дио вароши. Непријатељ је одговарао ватром из брзометне артиљерије. Вођен је дуел између наше и њихове артиљерије и наша је остала надмоћнија тако, да непријатељ јуче и данас није могао ни један метак да убаци у Текију нити је могао да руши.

Крагујевац, 5. августа. Код Вишеграда води се упорна борба око заузимања утврђења испред вароши. Један дио тих утврђења већ је у нашим рукама. Једно наше одјељење порушило је жељезничку пругу између Вишеграда и Горажда. Наша артиљерија јако је оштећила жељезничку станицу Медвеђа. Извјесни дјелови пријешли су преко Дрине.

Петроград, 6. августа. Званично са јавља 4. августа у подне: Коњичка дивизија аустријска примакла се линији Городок — Кузино. Руска коњица ступила је у борбу, која је трајала пет сати. Непријатељ је одбијен уз велике губитке. Бојно цоље прекривено је аустријским љешевима.

Рим, 6. августа. Св. Отац Папа разболио се прије четири дана, прекуче пао у агонију, а јуче у 1 сат 25 м. преселио се у вјечност.

Берлин, 7. августа. Вјерује се да ће Шведска ући у кофлаграцију у корист Њемачке.

Рим, 7. августа. Италијански листови пишу да ће Италија послати једну торпедњачу под Бар да испита, да ли је блокада престала и да ли се може без опасности успоставити поморска веза за пренос поште и трговине.

Бриндизи, 7. августа. Енглеска и француска флота непрестано крстаре у Отранском каналу и врше извиђања у Јадранском мору.

Париз, 7. августа. Нијемци су напустили Сарбург на путу к Штрасбургу. Французи напредују постепено под заштитом артиљерије.

Вашингтон, 7. августа. Енглески амбасадор изјавио је министру иностраних дјела Сјед. Држава, да је Енглеска увјерена, да ће се Јапанске ратне операције ограничити на њемачке посједе у источној Азији.

Париз, 7. авг. Бугарски официри, који се усавршавају у белгиј-

ској војсци, добили су наредбу да остану на својим мјестима и врше своју дужност.

Рим, 7. авг. Велика битка између Француза, Белгијанаца и Нијемаца отпочела је. Из Париза тврде да се битка води у близини Намира на фронту од 50 км. Нема још података. Изгледа да су Французи пријешли у офанзиву у централном сектору имајући за циљ Штрасбург, најглавније средиште стратегијских железница за концентрацију њемачке војске. У јужном сектору Французи појачавају тактику агресиве. Том приликом заузеле су мјесто Ширмех, заробили осам топова и 16 митраљеза.

Лондон, 7. авг. Неколико подморских њемачких лађа упутиле су се енглеским обалама, али су опажене и један је подморски брод потопљен.

Париз, 7. авг. Министарство Војно прима из Хага вијест, да је њемачки престолонашљедник рањен и да се налази у Аквизграна, гдје је пошао и цар Вилхем. О томе нема потврде из Њемачке.

Петроград, 7. августа. Руске трупе заузеле су град Гумбинен, заробиле 12 њемачких топова и много војника.

Париз, 7. августа. Адмирал Буе де Каперер телеграфисао је Министру Марине, да је јутрос изненадио код Бара аустројску крстарицу, типа „Зента“, и потопио је.

Брисел, 7. августа. Њемачка је понова предложила Белгији да обустави непријатељства, обећавајући јој повољан уговор, али је овај предлог одбијен с индигнацијом.

Париз, 7. августа. Њемачке трупе одбијене су с великим губитцима сред Донона и Сиреја. Нијемци су пребачени на десну обалу Меза. Французи се чврсто држе у подножју Вогеза и напредују у горњем Елзасу.

Ниш, 7. августа. По извјештају среског начелника у Владимирици доведена су 84 аустројска војника из 27. пјешадијског пука, који су заробљени у битци на Церу. По њиховом причању то је све што је остало од овога пука, који је сав изгинуо у борби заједно с официрима.

Париз, 7. августа. Нијемци су напали варош Динан са једном дивизијом, неколико батаљона пјешадије и митраљешким одредима. Француска коњица их је одбила и они су се у нeredу повукли на десну обалу ријеке Меза. Французи су запленили више стотина уланских коња. Полет Француза је изванредан и он је одушевио Белгијанце. Французи су поњели нове успјехе испред Сиреја, гдје су приморали поново баварске корпусе да се повуку. Французи су заузели позиције с оне стране границе у горњем Елзасу. Ситуација је изванредна за Французе, који се чврсто држе у подножју Вогеза.

Петроград, 7. августа. Према извјештају *Врховне Команде руске су трупе у борбама од 5. и 7. августа заузеле град Лик у Пруској.*

Крагујевац, 7. авг. Код Дрине наше трупе гоне крајње непријатељско крило. Још једна непријатељска батерија од шест топова заробљена је. Непријатељ се повлачи гоњен јаком ватром наше артиљерије. На сјеверном фронту непријатељ није предузимао ништа, осим што је јаком артиљеријском ватром тукао Биоград, Обреновац и ушће Колубаре. Наша артиљерија уништила је непријатељски главни парк и од стране Молдаке запалила је три лађе, три шлепа и произвела експлозију макине на трећој лађи. Код Адакала запалена

су три непријатељска брода и два штека.

Лондон, 7. августа. Јавља се за брзо кретање Француза ка Штрасбургу. За вријеме посљедњих борба Французи су узели Нијемцима много топова великог калибра и пољских топова. Деструктивна моћ француске артиљерије потврдила се на бојним пољима у Горњем Елзасу. Французи су нашли у шанчевима велики број мртвих и рањених.

Париз, 7. августа. Побједе Француза у Бламону и Сиреју славне су. Једна француска дивизија отпочела је напад у петак у вече. Пјешадија потпомогнута артиљеријом узела је на јуриш Бламон и Сиреј. Њемачке трупе заузеле су висове, који доминирају, али су их Французи јаким нападом са двије стране приморали на одступање у правцу ка Штрасбургу. Њемачки губитци били су врло велики. Приликом заузимања важнога положаја Донона Французи су заробили преко 500 Нијемаца.

Париз, 7. августа. Французи, продужавајући офанзиву у предјелу Донон, нанјели су Нијемцима пораз и отели им 12 топова. Француска коњица дошла је до Мелвазеа и гони непријатеља, који се повлачи чинећи експецсе над становништвом. Белгијска активна војска непрекидно напредује.

Петроград, 7. августа. Главни командант, Велики Књаз Николај, упутио је проглас руском народу у Галацији ове садржине: **Браћо!** Суд Божи изводи се са стрпљењем. Руски народ вијековима је чамио под туђинским јармом. Али ни ласкање ни гоњење нијесу могли убити у њему наду за слободом. Као што бујну ријеку не могу задржати стијене да би се спојила с морем, тако исто не постоји сила, која би могла зауставити руски народ, у његовом полету за сједињењем. Нека не буду више подјармљене руске земље које сачињавају свето наслеђе Владимира и дједовину Јарослава и кнеза Данила и Романа, нека стресу јарам и подигну заставу уједињене и недјелјиве Русије. Нека се испуни Божје провиђење, које је благословило дјело великог Руса! Нека Бог помогне њиховога цара Николу, да доврши започето дјело.

Велики кнеже Иване, дигни се! Братска галицијска Русија, која је толико трпјела, срела је руску војску. И за све вас, руска браћо, који ћете бити ослобођени, наћи ће се мјеста на грудима руске мајке, која неће вријеђати људе ма које народности они били, која неће рушити вашу срећу нити гонити странце као што су Нијемци чинили. Подигните свој мач противу непријатеља и ваша срца к Богу, с молбом за Русију и руског Цара!

Ниш, 7. августа. Српско оружје однијело је велику побједу код Цера и ријеке Јадра. Непријатељ се повлачи на цијелом фронту; наше га трупе енергично гоне.

Непријатељ је имао огромне губитке. Плијен је врло велик. (Званично.)

Крагујевац, 8. августа. Велика Битка код Дрине и Љешнице завршила се данас прије подне сјајном победом српске војске. Тучен у свима правцима непријатељ нагло одступа, хитајући да се дочепач својих мостова на Дрини. Наша га војска узастопно гони и већ туче његове мостове. У свом бјегству непријатељ оставља за собом богат плијен. Заробљено је мноштво официра и војника. Заплиењено је, колико се до сада зна, 40 топова од којих је велики број хаубица, мноштво коња и осталог убојног материјала. Непријатељ оставља за

собом цјелокупне пољске болнице, са свим персоналом и прибором. Плијен се још прикупља и пописује. Непријатељ је претрпио огромне губитке. Има читавих пукова, који су потпуно уништени.

Крагујевац, 8. августа. Поводом прве побједе на Церу добивене 4. ов. мј. Његово Краљ. Височанство Насљедник добио је од Његовог Царског Височанства Врховног Главно-Командантућег Великог Књаз Николаја Николајевића овај телеграм: „Добивши извјештај о сјајној српској побједи, одржаној славном српском војском, од стране своје као и од цијеле братске Руске војске, из дубине душе честитам прву побједу, која је Божјом помоћу почетак срећних и даљих будућих побједа. У мом лицу цијела Руска војска кличе громко српским побједиоцима: Живјели! Живјели! Живјели!“

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

„Изнад Гријеха и Смрти“. Са нестрпљењем је ишчекивана друга књига бесједа нашег црквеног бесједника д-р Николаја Велимировића, „Изнад Гријеха и Смрти“.

Д-р Николај Велимировић већ је са својим дивним бесједама познат, признат и омиљен и у Српству и у Југословенству.

Он је до сада највећи југословенски бесједник. Његове се ријечи гутају, његове књиге с највећом пажњом и интересовањем на све стране читају. Он чини епоху у развоју наше мисли.

На жалост већ покојни д-р Јован Скерлић у својој оцјени о Његошевој религији д-р Николаја Велимировића ово вели у „Српском Књижевном Гласнику“ о нашем великом бесједнику и мислиоцу:

„... И са гледишта религиозне филозофије, или гледишта религиозне критике, млади биоградски професор Богословије није мање интересантан од цетињског владике“.

„...Ова сјајна и китњаста речитост подсећа на раскошни католички олтар у

мјесецу мају, сав окићен цвијећем, под моћним брујањем оргуља и у бјеску злата и ружне свјетлости“.

А и други наши српски и хрватски љетови, као „Летонис Матиче Српске“, „Народски Pokret“, „Савременик“, „Дјело“, „Босанска Вила“, „Српски Свештеник“, „Гласник православне цркве“, „Вјесник“ и многи други врло су симпатично поздравили појаву прве књиге бесједа Велимировићевих „Бесједа код гором“.

У овој другој књизи налазе се ове бесједе д-ра Велимировића: 1. Чија је земља? 2. Оче наш; 3. О животу с препонама; 4. Црква и револуциона педагогика; 5. Љубав према пријатељима; 6. Лагано корача Христос; 7. О трагедији вјере; 8. О крајњој побједи добра; 9. О васкрсењу мртвих; 10. О слијепима; 11. О оптимизму; 12. О словенској религији; 13. Међу Сицилом и Хариблом; 14. О младој Србији; 15. Прве жртве; 16. О народном пророчанству; 17. О слободи; 18. О бојазни од смрти; 19. О страстима; 20. О разочарању; 21. О пролазности цвијећа; 22. О вјечном сјају; 23. О Краљевићу Гаутама; 24. О мртвима; 25. О горећој купини; 26. О силаску духа; 27. О врлини; 28. О рату.

Књига има више од двадесет штампаних табака, на врло лијепој хартији и технички лијепо опремљена, стоји само 3 динара.

Наше школе и сви просвједијени Срби и Југословени не смију остати без ове у нас ријетке књиге која се може добити код издавачке књижарнице Св. Б. Цвијановића у Биограду.

Чешко-српски секретаријат у Прагу. Господин Фр. Новорка, редактор и накладиш, отворио је, по одобрењу општине краљевског главног града Прага, чешко-српски секретаријат уз свој „Први чешки новинарски и огласни Завод“. Сврха је секретаријата: да прибавља преводне с чешког на српски и са српског на чешки језик; да даје информације друштвене и трговачке, искључујући информације детективног карактера као и оне о кредитном стању фирма и приватних лица у било коју сврху.

Тако је у Прагу основана институција, која ће без сумње користити чешко-српским односима.

Канцеларија се налази у књижари Фр. Новорке у Прагу, Житна ул. бр. 9. Телефон 2151.

Приватни огласи

ИНДУСТРИЈСКО АКЦ. УДРУЖЕЊЕ

— У НИКШИЋУ —
позива све своје акционаре II. кола да до 1. августа ов. г. уплате своје акције, иначе ће бити пренешене у резервни фонд сагласно чл. 8. наших статута.
Никшић, 8. јуна 1914 г.

бр. 515, 33 Управа Индустријског Акц. Удружења

Оглас. Продајемо из слободне руке наше двокатне куће у Катунској улици спрема Владину Дому, бр. 75. и 77., са по десет одељења. Ко жели купити нека се пријави у Апотеку Матановића.

Цетиње.
бр. 391, 6,10 КРСТО и МАРКО МАТАНОВИЋИ.

Друштво постоји од 1831 г. Од оснивања свеукупно исплаћене штете износе 1 милијарду и 163 милиона круна.

ЦРНОГОРСКА БАНКА

главни је Заступник за Црну Гору осигуравајућег друштва

ASSICURAZIONI GENERALI У ТРСТУ

како за осигуравање живота, тако исто за осигурање против пожара било то кућа, магацина, робе, стана, намјештаја адиђара и т. д.

Сваковрсна осигурања врши како централа тако исто и њене филијале.

Од колике је важности у данашње доба осигурање ма које врсте оно било, свакоме је довољно јасно; оно је у цијелом свијету постала општа ствар, а у појединим државама уведено је чак и обавезно осигурање.

Нарочито се препоручује осигуравање живота, чиме човјек са мало жртава осигура себи или својима знатну своту и то сасвијем неосјетно.

За случај инвалидитета не плаћа се ништа, а полица је ипак од важности.

Након трогодишње уплате, друштво даје зајмове на полице уз 4½% камате.

За ближа упутства стоји Црногорска Банка са својим филијалама свакоме радо на расположењу.

бр. 374, 6,12 ЦРНОГОРСКА БАНКА

Јамчевна главница на дан 31. децембра 1913 износи 457 милиона круна

На дан 31. децембра 1913 постојећа животно осигурања кр. 1.297.036.630.20